

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

MARDİN VALİLİĞİ YATIRIM İZLEME VE KOORDİNASYON BAŞKANLIĞI

2022 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2023

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	7
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	7
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	8
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	8
6. DENETİM GÖRÜŞÜ.....	10
7. DENETİM BULGULARI.....	11

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1: Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 2: 2022 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 3: 2022 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	4

KISALTMALAR

KBS	Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
YİKOB	Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Kişilerden Alacaklar Hesabında Kayıtlı Alacakların Hatalı Muhasebeleştirilmesi

B. Diğer Bulgular

1. Anahtar Teslim Götürü Bedel Yapım İşlerinde İş Eksilişlerinin Mevzuata Uygun Olarak Yapılmaması

2. İdarenin Yetki Alanında Bulunan Maden Sahalarında Denetimlerin Etkin Yerine Getirilmemesi

3. İdarenin Mülkiyetinde Olan Taşınmaz Üzerine Verilen İrtifak Hakkının Yatırımının Sözleşmesine Uygun Olarak Yerine Getirilmemesi ve Gelir Elde Edilen Söz Konusu Taşınmaza İlişkin İrtifak Hakkı Bedelinin Günün Koşullara Uyarlanmaması

4. İdarenin Uhdesinde Bulunan Otoparkın Kira Gelirinin Tahsil Edilmemesi

5. İdare Bütçesinden Karşılanaan Dağıtım Tesis Giderlerinin Elektrik Dağıtım Şirketinden Talep Edilmemesi

6. Kesin Kabulü Yapılmayan Yapım İşinde Teminat Mektubu Süresinin Dolması

7. Midyat Devlet Konuk Evinin İşletilmesine Dair Protokolün İdare Yetkililerince İmzalanmaması ve Kira Bedeli Paylaşımı Hesabında Beyan Edilmesi Gereken Mali Tabloların İdareye Sunulmaması

8. Süresi Geçtiği Halde Kesin Kabulü Yapılmamış Yapım İşlerinin Bulunması

9. Maden Sahalarına İlişkin Olarak Tahsil Edilen İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsat Harçlarından Ayrılacak Belediye Paylarının Aktarılmaması

10. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin Katkı Payları Takibinin Etkin Yapılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 28'inci maddesinin (A) fıkrası ile büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde genel bütçeli idare olarak yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları kurulmuş, daha sonra aynı maddede 674 sayılı KHK'nın 35'inci maddesiyle yapılan değişiklikle yatırım izleme koordinasyon başkanlıkları, 01.09.2016 tarihinden itibaren genel bütçe kapsamındaki idare olmaktan çıkarılarak, kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli idareye dönüştürülmüştür.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 273'üncü maddesinde, büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde, valiye bağlı olarak kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli olarak kurulan yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının;

- Kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetlerinin etkin olarak yapılması, izlenmesi ve koordinasyonu,
- Acil çağrı, afet ve acil yardım hizmetlerinin koordinasyonu ve yürütülmesi,
- İlin tanıtımı, gerektiğinde merkezi idarenin taşrada yapacağı yatırımların yapılması ve koordine edilmesi,
- Temsil, tören, ödüllendirme ve protokol hizmetlerinin yürütülmesi,
- İldeki kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik edilmesi ve bunların denetlenmesi

görevlerini gerçekleştireceği belirtilmiştir.

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik'in 5'inci maddesinde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiştir.

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları bünyesinde kurulan acil çağrı merkezlerinin işleyişine dair usul ve esaslar 112 Acil Çağrı Merkezleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir.

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının; muhasebe ve raporlama işlemlerinde, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri; taşınır mallarına ilişkin işlemlerinde, Taşınır Mal Yönetmeliği hükümleri; mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazlara ilişkin işlemlerinde, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri; yapılan harcamalara ilişkin belge düzenleme işlemlerinde Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği hükümleri uygulanmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Valiye bağlı olarak kurulan özel bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının teşkilat yapısı Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik'te düzenlenmiştir. Yönetmelik'in 3'üncü maddesinde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının sevk ve idaresini yapan başkanın vali veya valinin görevlendirdiği vali yardımcısı olduğu ifade edilmiştir.

Başkanlıkta Yönetmelik'in 4'üncü maddesi gereği Yatırım İzleme Müdürlüğü, Rehberlik ve Denetim Müdürlüğü, Strateji ve Koordinasyon Müdürlüğü, 112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğü, İdari ve Mali İşler Müdürlüğü, Hukuk İşleri Müdürlüğü ile Doğal Kaynaklar, Ruhsat ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü bulunmaktadır.

Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının personel ihtiyacı İçişleri Bakanlığı kadrolarında görev yapan personelden karşılanmaktadır. Başkanlık bünyesindeki müdürlüklerde ve geçici birimlerde görev yapmak üzere uzman, sözleşmeli personel ve memurları kadro, yer ve unvanlarına bakılmaksızın Başkanlıkta görevlendirmeye valiler yetkilidir. Bu yetki çerçevesinde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı'nda vali tarafından görevlendirilmiş 79 memur, 22 işçi, 52 sözleşmeli personel ve 2 taşerondan kadroya geçen işçi çalışmaktadır.

1.3. Mali Yapı

Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında olmamakla birlikte bütçelerinin hazırlanması ve uygulanması ile ilgili hususlar, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği ile belirlenmiş olup Yönetmelik'te 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve bu

Kanun'a dayanılarak hazırlanan ikincil mevzuattaki bütçe, kesin hesap, sorumluluk, hesap ve kayıt düzeni, muhasebe ve raporlamaya ilişkin benzer hükümlere yer verildiği görülmektedir. Öte yandan Yönetmelik'in 19'uncu maddesine göre Yönetmelik'te hüküm bulunmayan hallerde 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümlerinin kıyasen uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı bütçesi, TBMM'deki bütçe görüşmelerinde başkanlıklarına yapılacak hazine yardımı ödenekleri belirlendikten sonra, hazine yardımı miktarlarını dikkate alarak hazırlanır ve valinin onayına sunulur. Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun TBMM Genel Kurulunda kabulünü müteakiben bütçe vali tarafından imzalanarak yürürlüğe konulur.

Mardin Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının bütçe ve muhasebe işlemlerine ait kayıtlar ile bu kayıtlar esas alınarak üretilen tablo ve raporlar, Strateji ve Koordinasyon Müdürlüğü tarafından üretilmektedir. Muhasebe hizmetleri, Hazine ve Maliye Bakanlığınca sunulan Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi (KBS) kullanılarak kayıt altına alınmaktadır. Diğer işlemler için İçişleri Bakanlığının e- Bakanlık otomasyon sistemi kullanılmaktadır.

Başkanlığın 2022 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 1: Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Giderin Türü	Önceki Yıldan Devreden Ödenekler (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Kurum Dışı Ek/ Özel Ödenek (TL)	Aktarmayla Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Net Bütçe Ödenegi (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Sonraki Yıla Devreden Ödenekler (TL)
Personel Giderleri	101.796,29	320.000,00	41.568.838,83	13.000,00	42.003.635,12	41.964.108,59	39.526,53	0,00
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	5.854,65	80.000,00	10.348.808,42	0,00	10.434.663,07	10.413.210,84	21.449,56	2,67
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	904.900,05	12.237.906,40	133.727.047,95	3.209.580,98	150.079.435,38	146.548.386,72	1.576.380,51	1.954.668,15
Faiz Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00
Cari Transferler	0,00	188.000,00	477.544,89	0,00	665.544,89	660.771,76	4.773,13	0,00
Sermaye Giderleri	14.477.010,02	6.100.000,00	177.948.498,42	-8.597.603,69	189.927.904,75	170.570.158,48	1.326.847,24	18.030.899,03
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	50.762.616,05	5.375.022,71	56.137.638,76	56.137.638,76	0,00	0,00
Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Yedek Ödenek	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	15.489.561,01	18.925.906,40	414.833.354,56	0,00	449.248.821,97	426.294.275,15	2.968.976,97	19.985.569,85

Başkanlığın 2022 yılı bütçesi ile 18.925.906,40 TL ödenek öngörülmüş olup önceki yıldan devreden 15.489.561,01 TL ile yıl içinde eklenen ödenekle birlikte 2022 yılı ödenek toplamı 449.248.821,97 TL olmuştur. Yıl içinde 426.294.275,15 TL bütçe gideri yapılmış, 2.968.976,97 TL ödenek iptal edilmiş, kalan 19.985.569,85 TL ödenek ise 2023 yılına devretmiştir.

Tablo 2: 2022 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	-	-	-	-	-
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2.749.420,44	2.684.845,00	0,00	2.684.845,00	97,65
04- Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	8.150.000,00	62.714.170,28	0,00	62.714.170,28	769,50
05- Diğer Gelirler	8.026.485,96	422.574.416,33	1.275.197,80	421.299.218,53	5.248,86
06- Sermaye Gelirleri	-	-	-	-	-
08-Alacaklardan Tahsilat	-	-	-	-	-
09- Red ve İadeler	-	-	-	-	-
Toplam	18.925.906,40	487.973.431,61	1.275.197,80	486.698.233,81	2.571,60

Başkanlığın 2022 yılı bütçe gelir kalemlerinin toplam bütçe gelirleri içindeki dağılımına bakıldığında, gelirlerin %86,56'sını "YİKOB"lar Tarafından Yürütülecek Hizmetler Karşılığı Elde Edilen Gelirler" kalemini içeren Diğer Gelirler, % 12,89'unu Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler ve %0,55'ini Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri oluşturmaktadır. Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler ve Diğer Gelir kalemlerinde gerçekleşme oranının yüksek olması, bütçe hazırlanırken öngörülemeyen muhtar ödenekleri ile sermaye gideri niteliğindeki harcamalar için yıl içinde Genel Bütçeden aktarılan ödeneklerden kaynaklanmaktadır.

Tablo 3: 2022 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderlerinin Ekonomik Kodu	2022 Yılı Gider Bütçesi (TL)	2022 Yılı Gerçekleşen (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Personel Giderleri	320.000,00	41.964.108,59	13.113,78
02-SGK Devlet Prim Giderleri	80.000,00	10.413.210,84	13.016,51
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	12.237.906,40	146.548.386,72	1.197,50
04-Faiz Giderleri	-	-	-

05-Cari Transferler	188.000,00	660.771,76	351,47
06-Sermaye Giderleri	6.100.000,00	170.570.158,48	2.796,23
07-Sermaye Transferleri	-	56.137.638,76	-
Toplam	18.925.906,40	426.294.275,15	2.252,44

Başkanlığın bütçe giderlerinin %40,01'i Sermaye Giderleri, %34,38'i Mal ve Hizmet Alım Giderleri, %13,17'si Sermaye Transferleri, %2,44'ü SGK Devlet Prim Giderleri, %0,16'sı Cari Transferler, %9,84'ü ise muhtar ücretlerini kapsayan Personel Giderlerinden oluşmaktadır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Başkanlığın faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2022 yılı Faaliyet Gideri 287.262.799,24 TL, Faaliyet Geliri 489.901.396,43 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 202.638.597,19 TL olarak gerçekleşmiştir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının muhasebe işlemlerine ilişkin esas ve usuller, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir.

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 15'inci maddesi uyarınca; Başkanlıkların muhasebe işlemleri, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin ilgili hükümleri ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde yer alan hesap planı ve bu hesap planına göre oluşturulan detaylı hesap planını göre yapılmaktadır.

Hesap planında yer almamakla birlikte Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği Çerçeve Hesap Planında yer alan her hangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelikteki hesap planına hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine İçişleri ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği bakanlıkları yetkilidir.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Başkanlıkların raporlama işlemleri, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerine göre yapılmaktadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
  - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
  - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
  - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlıkları (YİKOB), buldukları büyükşehirlerde, kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetlerinin etkin olarak yapılması, izlenmesi ve koordinasyonu, acil çağrı, afet ve acil yardım hizmetlerinin koordinasyonu ve yürütülmesi amacıyla; 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a, 28/A maddesinin eklenmesiyle suretiyle oluşturulmuşlardır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer almayan YİKOB'ların, bütçe işlemleri ile muhasebe ve kayıt düzenleri İçişleri Bakanlığınca çıkarılan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği ile düzenlenmektedir. Yönetmelik'te bütçe oluşturma, bütçelerin kullanımı ve bütçe uygulamalarının raporlanması ve

mali tablo oluşturma süreçleri ile ilgili olarak 5018 sayılı Kanun ve ikincil mevzuatının kıyasen uygulanacağı atıfları yapılarak ortaya çıkan karmaşıklığın giderilmesine çalışılmıştır.

Buna göre, iç kontrol sistemi, iç denetim gibi 5018 sayılı Kanun ile getirilmiş uygulamaların, tüzel kişiliğini haiz özel bütçeli kuruluş olan YİKOB için geçerli olmadığı, ancak çok yıllık bütçeleme gereği olan stratejik plan, performans programı gibi uygulamaların kıyasen yerine getirilebileceği anlaşılmaktadır.

Kamu idarelerine, 5018 sayılı Kanun ile kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, amaçlar ve ölçülebilir hedeflerini saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik planlarını hazırlama yükümlülüğü getirilmiştir. Ancak Mardin Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından 2020-2024 yılı Stratejik Planı hazırlanmamıştır.

5018 sayılı Kanun kapsamında olmayan Başkanlığın anılan Kanun'un öngördüğü iç kontrol sistemi ile ilgili olarak bir eylem planı söz konusu olmamasına karşın mali yönetim ve kontrole ilişkin yasal düzenlemeler ve standartlar çerçevesinde iç kontrole yönelik birtakım faaliyetlerden söz etmek mümkündür.

Harcama birimleri ve mali hizmetler birimi tarafından, gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerle ilişkin mali karar ve işlemlerin, idarenin bütçesi, bütçe tertibi, kullanılabilir ödenek tutarı, ayrıntılı harcama veya finansman programlarının mali mevzuat hükümlerine uygunluk yönlerinden kontrol edilmesine, bununla birlikte mali karar ve işlemlerin harcama birimleri tarafından kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması açısından da kontrol edilebilmesine yönelik ön mali kontrol sistemi kurulması için herhangi bir çalışma bulunmamasına karşın Valilik personelinden oluşan Strateji ve Koordinasyon Müdürlüğü tarafından İç Kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik'e uygun olarak ön mali kontrol işlemleri yürütülmeye çalışılmaktadır.

Kurumsal riskler ile iç kontrol risklerinin belirlenmesine yönelik hiçbir çalışma yapılmadığından, risklerin değerlendirilmesine ve belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetlerinin ve sorumlularının belirlenmesine ilişkin hiçbir çalışma da bulunmamaktadır.

Görev, yetki ve sorumluluklar, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Görev,

Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik ile belirlenmektedir. Organizasyon şeması vardır ve fonksiyonel görev dağılımı buna bağlı olarak belirlenmiştir. Organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. Ancak organizasyon yapısı, temel yetki ve sorumluluk dağılımı, tam olarak hesap verebilirlik ve uygun raporlama ilişkisini gösterecek şekilde değildir.

İş akış süreçlerinin hazırlanması ile yetki devirleri ve yetki devrinin sınırlarının belirlenmesine ilişkin çalışmalar başlatılmış ve devam etmektedir.

Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile ilgili ve diğer eğitim ve bilgilendirme çalışmaları Hizmet içi Eğitim Planları kapsamında yürütülmektedir. Bu çerçevede Başkanlık bünyesinde yürütülen görevler için ihtiyaç analizine dayalı herhangi bir eğitim ihtiyacı tespiti ve hizmet içi eğitim planlaması yapılmamıştır.

Yönetimin ihtiyaç duyduğu gerekli bilgileri ve raporları üretecek ve analiz yapma imkânı sunacak herhangi bir yönetim bilgi sistemi yoktur. Ayrıca Başkanlığın kendisine ait bir veri kayıt ve dosyalama sistemi mevcut olmayıp söz konusu işlemler İçişleri Bakanlığı veri sistemi üzerinde yürütülmektedir.

Bu itibarla etkin bir mali yönetimi teminen faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesi, varlık ve kaynakların korunması, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulması, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesi amacıyla yasal gereklilik olmasa dahi Üst Yönetimin öncülüğünde 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun öngördüğü biçimde bir iç kontrol sisteminin geliştirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Mardin Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının 2022 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Kişilerden Alacaklar Hesabında Kayıtlı Alacakların Hatalı Muhasebeleştirilmesi

140 Kişilerden Alacaklar Hesabında kayıtlı kamu zararından doğan alacakların mükerrer muhasebeleştirildiği görülmüştür.

19.10.2006 tarih ve 26324 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Alacak takip dosyası” başlıklı 8’inci maddesinde tespit edilerek kamu idarelerine bildirilen kamu zararından doğan alacakların her biri için takibe yetkili birimce alacak takip dosyası açılacağı, “Kamu zararından doğan alacakların muhasebe kayıtlarına alınması” başlıklı 9’uncu maddesinde ise kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen kamu zararından doğan alacakların yapılacak değerlendirme sonucuna ilişkin değerlendirme formunun takibe yetkili birime ulaştığı tarihten itibaren beş iş günü içerisinde sorumlular ve ilgililer adına muhasebe kayıtlarına alınacağı hükümleri yer almaktadır.

30.12.2016 tarih ve 29934 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin “Muhasebe ve raporlama işlemleri başlıklı 15’inci maddesinde; Başkanlıkların muhasebe ve raporlama işlemlerinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin ilgili hükümlerine göre yapılacağı belirtilmiştir.

27.05.2016 tarih ve 29724 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin “Hesaba ilişkin işlemler” başlıklı 111’inci maddesinde; 140 Kişilerden Alacaklar Hesabına kaydedilen alacakların her biri için ayrı bir

alacak izleme dosyası açılacağı ve alacakların izlenmesinin bu dosyalardan yapılacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemelerde; kontrol, denetim, inceleme, sonucunda ortaya çıkan kamu zararı alacaklarının, muhasebe kayıtları yapılırken alacak izleme dosyalarının dikkate alınmadığı, müteselsil sorumlu personeller adına ayrı ayrı kayıt yapılması sonucu 140 Kişilerden Alacaklar Hesabının mükerrer kayıtlar içerdiği tespit edilmiştir. Bu sebeple Başkanlık kayıtlarında olması gereken kişi borcu tutarı 15.925.020,65 TL iken 140 Kişilerden Alacaklar Hesabında yer alan tutar 98.837.876,27 TL'dir. Bu durum 140 Kişilerden Alacaklar Hesabının olması gereken tutardan 82.912.855,62 TL daha fazla görünmesine neden olmaktadır.

Sonuç olarak, 140 Kişilerden Alacaklar Hesabında mükerrer kayıtların yer almaması için Başkanlık tarafından muhasebe kayıtları yapılırken alacak izleme dosyalarının dikkate alınması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Anahtar Teslim Götürü Bedel Yapım İşlerinde İş Eksilişlerinin Mevzuata Uygun Olarak Yapılmaması

Anahtar teslim götürü bedel yapım işlerinde iş eksilişlerin mevzuata uygun olarak yapılmadığı ve yaklaşık maliyet üzerinden hesaplandığı görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi" başlıklı 21'inci maddesinin yedinci fıkrasında; "*Anahtar teslimi götürü bedel teklif alınarak ihale edilen işlerde iş eksilişinin gerekli olduğu durumlarda, iş eksilişinin ihale tarihi itibarıyla tutarı, altıncı fıkradaki esaslar doğrultusunda hesaplanır.*"

Altıncı fıkrasında ise; "*Sözleşmede bulunmayan ve ihale tarihi itibarıyla fiyatı tespit edilemeyen işlerin yaptırılması suretiyle iş artışı yapılmasının öngörülmesi halinde, iş artışının yasal sınırlar içerisinde olup olmadığının tespiti için, iş artışının uygulandığı aya ait rayiçler/fiyatlar üzerinden 22 nci maddeye göre belirlenen yeni birim fiyat ile hesaplanan toplam iş artış tutarı, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Yapım İşlerinde*

Uygulanacak Fiyat Farkına İlişkin Esaslara göre uygulama ayı fiyat farkı katsayısına (Pn) bölünerek ihale tarihi itibarıyla hesaplanır. Fiyat farkı verilmesi öngörülmeyen işlerde, iş artışının yasal sınırlar içerisinde olup olmadığına dair hesaplamada uygulama ayı ile ihale tarihinin içinde bulunduğu aya ait Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksleri oranı esas alınır.” denilmektedir.

Belirtilen mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere götürü bedel sözleşmelerde iş eksilişlerinin, Genel Şartname'nin 21'inci maddesinin altıncı fıkrasında belirtildiği gibi yeni birim fiyatları tespit edilerek kesintinin yapılması gerekirken Başkanlık tarafından yaklaşık maliyet cetveli üzerinden fiyat hesaplanarak yapıldığı görülmüştür.

Sonuç olarak, götürü bedel sözleşmelerde iş eksilişlerinin Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 21'inci maddesinin altıncı fıkrasında belirtilen hükümler çerçevesinde yapılması gerekmektedir.

BULGU 2: İdarenin Yetki Alanında Bulunan Maden Sahalarında Denetimlerin Etkin Yerine Getirilmemesi

Başkanlığın yetki alanında bulunan maden sahalarında denetimlerin etkin yerine getirilmediği görülmüştür.

Başkanlığın denetim alanında 62 adet maden sahasının olduğu ve bu alanlarda rutin denetimlerin yapıldığı ancak yapılan denetimlerde sadece maden sahasının ruhsatı olup olmadığına bakıldığı; üretilen madenin sevk fişleri ile sevkiyatların yapılıp yapılmadığı ve maden çıkarılan alanın maden ruhsatına uygun olup olmadığına ilişkin denetimlerin yapılmadığı tespit edilmiştir.

3213 sayılı Maden Kanunu'nun “Üretim ve sevkiyat” başlıklı 12'nci maddesinde;

“... Sevk fişi olmaksızın maden sevk edildiğinin mülki idare amirlikleri, il özel idareleri, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları veya ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından tespit edilmesi hâlinde, ilgili mülki idare amiri tarafından sevk edilen madene el konulur ve ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten sevk fişi olmaksızın sevk edilen miktar için söz konusu madenin ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası verilir. Bu fıkranın ihlalinin tekrarı hâlinde sevk fişi olmaksızın sevk edilen miktar için sevk edilen madenin ocak başı satış bedelinin on katı tutarında idari para cezası uygulanır.

Denetim ve inceleme sonucunda, yaptığı üretim ve sevkiyatı sevk fişi ile kayıt altına

almadığı veya bildirmediği tespit edilen ruhsat sahiplerine, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bildirilmeyen miktar için hesaplanacak Devlet hakkının beş katı tutarında idari para cezası verilir. Bu fıkranın ihlalinin tekrarı hâlinde bildirilmeyen miktar için madenin ocak başı satış bedelinin on katı tutarında idari para cezası uygulanır.

Ruhsatı olmadan veya başkasına ait ruhsat alanı içerisinde üretim yapıldığının tespiti hâlinde faaliyetler durdurularak üretilen madene mülki idare tarafından el konulur. Bu fiili işleyenlere, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve/veya el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır. Üretim hakkı olmayan madenin üretiminin yapıldığının tespiti hâlinde faaliyetler durdurularak üretilen madene mülki idare amirliklerince el konulur. Bu fiili işleyen kişilere, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve/veya el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır. El konulan madenler, mülki idare amirliklerince satılarak bedeli büyükşehir belediyesi olan illerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı, diğer illerde il özel idaresi hesabına aktarılır. Bu fıkranın ihlalinin tekrarı hâlinde madenin ocak başı satış bedelinin on katı tutarında idari para cezası uygulanır.” denilmektedir.

Belirtilen mevzuat hükümlerden de anlaşılacağı üzere maden sahalarında yapılacak denetimlerin konusu ve cezalar belirtilmiştir. Bu alanlarda denetim yapma yetkisi bulunan idarenin denetimlerde sahalarda denetlemesi gereken konularda ilgili maddede açıklanmıştır. Sevk fişlerinin denetimlerinin yapılması ve verilen ruhsat alanlarıyla maden çıkarılan sahaların alanlarının örtüşmesi gerekmektedir. Ancak yapılan incelemelerde Başkanlığın denetimlerde bu konulara ilişkin bir denetim gerçekleştirmediği görülmüştür.

Sonuç olarak, Başkanlığın denetim alanı içinde olan maden sahalarına ilişkin denetimlerin etkin yapılması adına mevzuatta belirtilen hususlara dair tespitlerin denetimlerde yapılması gerekmektedir.

BULGU 3: İdarenin Mülkiyetinde Olan Taşınmaz Üzerine Verilen İrtifak Hakkının Yatırımının Sözleşmesine Uygun Olarak Yerine Getirilmemesi ve Gelir Elde Edilen Söz Konusu Taşınmaza İlişkin İrtifak Hakkı Bedelinin Günün Koşullara Uyarlanmaması

07.09.2010 tarihinde mülga İl Özel İdaresi ile üçüncü şahıs bir ile yapılan irtifak

sözleşmesinde belirtilen yapıların yatırım amacına aykırı olarak kullanıldığı ve hâlihazırda yatırım amacına aykırı olarak gelir elde edilen yere ilişkin irtifak bedelinin düşük olması sebebiyle İdarenin taşınmaz üzerinden elde ettiği gelirin günlük koşullara göre düşük olduğu tespit edilmiştir.

07.09.2010 tarihinde (...) ada (...) parsel üzerine 49 yıllığına yapılan irtifak sözleşmesinin 4'üncü maddesinde; *“Birinci maddede belirtilen taşınmazın üzerinde, yatırım teşvik belgesinde belirtilen (108 oda, 2 engelli odası, 12 suit oda, 330 kişilik 1.sınıf lokanta, 170 kişilik kahvaltı salonu, 1550 kişilik çok amaçlı salon, 110 kişilik toplantı salonu, 80 kişilik toplantı salonu, 170 kişilik yemek yeri, çalışma ofisi, türk hamamı, açık, kapalı yüzme havuzu, su oyunları, satış ünitesi 5 adet, 325 araçlık otopark) yatırımlar yapılır ve bu amaçlarda kullanılır.”* denilmektedir.

Söz konusu irtifak sözleşmesinin 6'ncı maddesinde; irtifak süresince irtifak hakkı konusu taşınmaz 4'üncü maddede belirtilen yatırım amacıyla kullanılacağı ve projede belirtilen tesisler dışında başka bir yapılaşmaya gidilmeyeceği belirtilmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü Kontrolörler Kurulu Başkanlığının 06.05.2020 tarih ve E.329233 sayılı yazısına istinaden tesisin incelemesi Başkanlıkça yerine getirilmiş olup incelemelerde söz konusu ada parsel üzerine alışveriş merkezinin kurulu olduğu tespit edilmiştir. Yapılan irtifak sözleşmesinde ilgili taşınmaz üzerine yapılacak yatırım amacı doğrultusunda irtifak verildiği düşünüldüğünde söz konusu ada parsel üzerine alışveriş merkezi inşa edilmesi sözleşme hükümlerine aykırılık içermektedir.

Kiracı irtifak sözleşmesinde belirttiği otel yatırımını gerçekleştirememesi sebebiyle yatırım teşvik belgesi iptal olmuş, kiracı tarafından aynı taşınmaz üzerine tekrar ilgili Bakanlığına talep edilerek otelin kapasitesi azaltılarak yeniden teşvik belgesi alınmıştır. Bu belgede yatırım belge süresi sona ermesine rağmen yatırımın bitirilmemesi sebebiyle 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nun 34'üncü maddesi gereği iptal olmuştur. 16.08.2018 tarihi itibarıyla kiracı tarafından tekrar turizm yatırım belgesine başvurularak yatırım teşvik belgesi alınmış ve yatırım bitirilmiştir.

Ancak bitirilen yatırım ile irtifak sözleşmesindeki yatırımın amacı uyuşmamaktadır. İrtifak bedeli üzerinden 49 yıllığına verilen bu taşınmaz üzerinde kiracı tarafından alışveriş merkezi yapılmış, sonrasında da kapasitesi azaltılarak bir otel yatırımı yapılmıştır. Bu taşınmazın 2022 yılına ait irtifak bedeli sadece 80.081,07 TL'dir. İrtifak yöntemiyle yapılan

sözleşmelerin bedelinin düşük olmasının sebebi büyük tutarlı bölgesel yatırımların yapılmasını teşvik etme amacı taşımaktadır. Ancak gelinen süreçte kiracı irtifak sözleşmesine aykırı olarak otel kurulumu yatırımının bir kısmını içinde birçok dükkân, yemek alanları ve gelir getirici unsur taşıyan alışveriş merkezi olarak değiştirmiştir.

Kamu kaynağı olan bu gelirden Başkanlığın mahrum kalmaması için söz konusu taşınmazın irtifak hakkı bedelinin güncel rayiçlere göre yeniden tespit edilip uygulanması için çalışma yapılması gerekmektedir.

BULGU 4: İdarenin Uhdesinde Bulunan Otoparkın Kira Gelirinin Tahsil Edilmemesi

Başkanlığın uhdesinde bulunan otoparkın gelirlerinin Mardin Büyükşehir Belediyesince, Başkanlığa gönderilmediği görülmüştür.

04.04.2014 tarih ve 28962 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik’in “Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları” başlıklı 5’inci maddesinin (p) bendinde; “*Hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı ayrı hak tesis etmek.*” denilmiştir.

06.02.2019 tarihinde Mardin Büyükşehir Belediyesi ve Başkanlık arasında imzalanan Mardin Artuklu İlçesi Cumhuriyet Meydanında Yapılacak Cumhuriyet Meydanı Kentsel Tasarım ve Otopark Uygulama Yapım İş Ortak Projesi protokolünün 6.2 maddesinde, kapalı otopark ile ilgili tüm hakların YİKOB’a ait olacağı belirtilmiştir. Bu protokole istinaden yapılan 06.12.2019 tarihli ek protokolde otoparkın kira süresi birer yıl olarak en fazla üç yıl uzatılacak şekilde belirlenmiş olup işletme bedeli olarak ilk yıl 60.000 TL belirlenmiş ayrıca takip eden yıllar için her yıl yeniden değerlendirme oranında artış yapılacağı belirtilmiştir. Ancak Büyükşehir Belediyesi tarafından Başkanlığa kira gelirlerinin yatırılmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak, Başkanlık tarafından yapılan protokollere istinaden otopark kira bedellerinin tahakkuk ve tahsilatının yapılması gerekmektedir.

BULGU 5: İdare Bütçesinden Karşıl原因an Dağıtım Tesis Giderlerinin Elektrik Dağıtım Şirketinden Talep Edilmemesi

Başkanlık tarafından ihale edilen bazı anahtar teslim yapım işlerinde, enerji müsaadesi alınabilmesi için elektrik dağıtım şirketince yapılması gereken trafo kurulumları ve diğer ilk yatırım giderlerinin Başkanlık bütçesinden ödenmesine karşılık söz konusu giderlerin elektrik dağıtım firmasından talep edilmediği görülmüştür.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun "Tanımlar ve Kısaltmalar" başlıklı 3'üncü maddesinde dağıtım şirketi ve dağıtım tesisinin tanımı yapılmış olup bu tanımlarda, enerjinin bina giriş noktalarına kadar getirilmesinin dağıtım şirketlerinin uhdesinde olduğu ifade edilmiştir.

28.01.2014 tarih 28896 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliği'nin "Bağlantı görüşü" başlıklı 10/A maddesinde, gerçek veya tüzel kişilerin, dağıtım sistemine bağlantı talebinin dağıtım şirketi tarafından ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde karşılanmasının esas olduğu; "Bağlantı hattı" başlıklı 10/B maddesinde ise kullanıcının bağlantısı için gerekli olmakla birlikte bağlantı hattı dışında kalan dağıtım tesisi kapsamındaki tesislerin dağıtım şirketlerince tesis edileceği ve bu kapsamdaki tesisler için 21'inci madde çerçevesinde işlem yapılabileceği belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Dağıtım Varlıkları" başlıklı 21'inci maddesinde ise;

"(1) Üretim ve tüketim tesislerinin dağıtım sistemine bağlanabilmesi veya dağıtım sistemine bağlı üretim ve tüketim tesislerinin güç artışı taleplerinin karşılanabilmesi için, sistem kullanımı açısından kapasitenin yetersiz olması nedeniyle, genişleme yatırımı veya yeni yatırım yapılmasının gerekli olduğu hallerde, söz konusu yatırım dağıtım şirketi adına, bağlantı yapmak isteyen veya güç artışı talep eden gerçek veya tüzel kişi tarafından ilgili mevzuat kapsamındaki teknik standartlar sağlanarak yapılabilir veya finanse edilebilir.

(2) Başvuru sahibinin gerekli dağıtım şebekesinin yapımını üstlenmeyi tercih etmesi durumunda; dağıtım şirketi ile başvuru sahibi arasında, ilgili dağıtım tesisine ilişkin finansman ve bağlantı koşulları gibi hususların düzenlendiği tesis yapım sözleşmesi imzalanır.

Finansman yönteminde ise dağıtım şirketi ile başvuru sahibi arasında tesis edilecek dağıtım varlıklarının maliyetinin finanse edilmesine ilişkin koşullarının yer aldığı bir sözleşme imzalanır.

(3) *Bu durumda gerçekleşen yatırıma ait bedel, dağıtım şirketi tarafından bağlantı görüşünde verilen bağlantı talebinin karşılanabileceği tarihteki yıl içerisinde en fazla oniki aylık eşit taksitle, yatırımı yapan veya finanse eden gerçek veya tüzel kişiye, muhataba ulaşılamaması halinde tesisin bulunduğu yerdeki en yakın banka ya da PTT şubesine, hak sahip veya sahipleri adına yatırılarak ödenir.*” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, dağıtım sistemine bağlantının, dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi tarafından karşılanması esas olmakla birlikte bağlantı talebinin karşılanabileceği makul sürenin uzun bulunması halinde gerekli yatırım başvuru sahibince üstlenilebilir. Ancak bu durumda mülkiyet ve kullanım hakları ile finansman koşullarının yer aldığı bağlantı anlaşması ve tesis yapım anlaşması imzalanması gerekmektedir. Ayrıca Yönetmelik hükümlerine göre yapılan harcamanın, dağıtım şirketi tarafından ilgili yatırımın yapılacağı yıl içinde en fazla 12 eşit taksitle yatırımı yapan gerçek veya tüzel kişiye ödenmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda yapılan incelemelerde, Başkanlık tarafından ihale edilen bazı anahtar teslim götürü bedel yapım işlerinde binalara enerji alınabilmesi için gerekli olan trafo bedellerinin Başkanlık bütçesinden karşılandığı, buna karşılık mevzuatın öngördüğü herhangi bir bağlantı anlaşması veya tesis yapım anlaşmasının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, Başkanlık tarafından karşılanan dağıtım tesis giderlerinin ilgili enerji dağıtım şirketinden geri alınması ve söz konusu tesislerin bakımının yüksek maliyet, teknik donanım ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bu tesislerin ilgili dağıtım şirketine devredilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Kesin Kabulü Yapılmayan Yapım İşinde Teminat Mektubu Süresinin Dolması

Başkanlık tarafından ihale edilen yapım işinde, teminat mektubu süresinin dolmasına rağmen kesin kabul işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun “Teminat mektupları” başlıklı 35'inci maddesinde kesin teminat mektuplarının süresinin ihale konusu işin bitiş tarihi dikkate alınmak suretiyle idare tarafından belirleneceği, “Kesin teminat” başlıklı 43'üncü maddesinde ise taahhüdün sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, sözleşmenin yapılmasından önce ihale üzerinde kalan istekliden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle %6 oranında kesin teminat alınacağı hükümleri bulunmaktadır.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Kesin teminat ve ek kesin teminatların geri verilmesi" başlıklı 13'üncü maddesinde ise taahhüdün, sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirildiği ve yüklenicinin bu işten dolayı idareye herhangi bir borcunun olmadığı tespit edildikten sonra alınmış olan kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların; yapım işlerinde varsa eksik ve kusurların giderilerek geçici kabul tutanağının onaylanmasından sonra yarısının, Sosyal Güvenlik Kurumundan ilişiksiz belgesi getirilmesi ve kesin kabul tutanağının onaylanmasından sonra kalanının yükleniciye iade edileceği ifade edilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, sözleşme imzalanmadan önce yükleniciden alınan teminat mektubunun süresi, kesin kabul tarihini aşacak şekilde idareler tarafından belirlenmelidir. İhale mevzuatımızda teminatlar, taahhüdün sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlama adına idarelerin elinde bulunan en önemli araçlardan biridir. Ayrıca teminat süresinin bitmesi sonrasında tespit edilecek eksikliklerin yükleniciye yaptırılmasını veya idarece yüklenicinin nam ve hesabına yaptırılması ve yükleniciden tahsilini zorlayacaktır.

Bu kapsamda yapılan incelemelerde, Başkanlık tarafından ihale edilen ve kesin kabulü yapılmayan yapım işinde yükleniciden alınan teminat mektubunun süresinin işin kesin kabulü yapılmadan 31.03.2022 tarihi itibarıyla dolduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, Başkanlık tarafından ihale edilen yapım işlerinde teminat mektuplarının süresinin, kesin kabul tarihlerinden önce bitmesini engelleyecek kontrol mekanizmalarının kurulması, taahhütlerin sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesine ve olası eksiklerin yüklenicilere yaptırılmasına olanak sağlayacaktır.

BULGU 7: Midyat Devlet Konuk Evinin İşletilmesine Dair Protokolün İdare Yetkililerince İmzalanmaması ve Kira Bedeli Paylaşımı Hesabında Beyan Edilmesi Gereken Mali Tabloların İdareye Sunulmaması

15.05.2017 tarih ve 2017/41 No.lu Devir Tasfiye ve Paylaştırma Üst Komisyonu Kararıyla Başkanlık mülkiyetine geçen Midyat Devlet Konuk Evi işletilmesine ilişkin olarak Midyat Belediyesi ile ilçe Kaymakamlığı arasında imzalanan protokolün Başkanlık yetkililerince imzalanmadığı ve kira bedeli paylaşımına veri olabilecek mali tabloların Başkanlığa sunulmadığı görülmüştür.

04.04.2014 tarih ve 28962 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yatırım İzleme ve

Koordinasyon Başkanlığı Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik'in "Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları" başlıklı 5'inci maddesinin (p) bendinde; "Hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek." denilmiştir.

Midyat Belediyesi ile ilçe Kaymakamlığı arasında 19.08.2019 tarihinde "Konuk Evinden sağlanacak gelirin %80'i ilçe belediyesine %20'si ise Kaymakamlığa bölüneceğine dair" bir protokol imzalanmıştır. Ancak mülkiyeti Mardin Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığında bulunan bu taşınmazın işletilmesiyle ilgili İdare yetkilileriyle yapılan herhangi bir protokol bulunmamaktadır. Bu tarihten itibaren %20'lik kaymakamlık payı İdare tarafından alınmaya başlanılmıştır. Ayrıca kira bedelinin yüzdesel hesabında kiracı tarafından Başkanlığa hasılatını kanıtlayacak herhangi bir belge sunulmadan hesaplandığı görülmüştür.

Sonuç olarak, Midyat Belediyesi ile ilçe Kaymakamlığı arasında 19.08.2019 tarihinde imzalanan protokolün iptal edilmesi, Başkanlık tarafından söz konusu taşınmazın işletilmesine dair yeni bir protokol imzalanması ve kira bedeli paylaşımında hasılatı kanıtlayıcı evrakların Başkanlığa sunulması gerekmektedir.

BULGU 8: Süresi Geçtiği Halde Kesin Kabulü Yapılmamış Yapım İşlerinin Bulunması

Başkanlık tarafından ihale edilen bazı yapım işlerinin kesin kabullerinin yapılmadığı görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "Kesin kabul" başlıklı 45'inci maddesinde; kesin kabul için belirlenen tarihte, yüklenicinin yazılı müracaatı üzerine, kesin kabul komisyonu oluşturularak geçici kabuldeki esas ve usullerle kesin kabul yapılacağı belirtilmiştir. Anılan madde gereğince işin kesin kabulüne engel herhangi bir durum görüldüğü takdirde, kabulü engelleyen kusur ve eksikler kabul komisyonu tarafından bir tutanakla tespit edilecek ve kesin kabul işlemi yapılmaksızın kusur ve eksiklerin giderilmesi için bir süre belirlenerek durum Başkanlığa bildirilecektir. Başkanlık belirlenen kusur ve eksiklerin tutanakta belirlenen süre içerisinde giderilmesi hususunu yükleniciye tebliğ edecektir.

Kusur ve eksiklerin yüklenici tarafından giderildiği Başkanlıkça tespit edildiğinde kabul işlemi sonuçlandırılacaktır. Ayrıca yüklenici teminat süresi veya anılan sürelerin sonunda,

idarenin kabul edebileceği gecikmeler dışında, sözleşme ve şartname hükümlerine göre işi kesin kabule elverişli duruma getirmeyerek bir gecikmeye yol açmış ise, Başkanlık ya yükleniciye Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 41'inci maddesinde belirtilen şekilde ceza uygulayarak eksik ve kusurların giderilmesini bekleyecek, ya da gecikme otuz günü geçerse ceza uygulamasına devam etmekle birlikte kusur ve eksiklikleri yüklenici hesabına kendisi giderecektir.

Yapılan incelemelerde, özellikle Başkanlık tarafından yapılan Milli Eğitim Bakanlığını ilgilendiren yapım ihalelerinde kesin kabul işlemlerinin yapılmadığı, ancak söz konusu binaların kullanıma açıldığı görülmüştür. Bu durumda yapılan imalatların zarar görmesi halinde kullanıcı hatası veya imalat kusuru olup olmadığı konusunun tespitinin yapılması zorlaşacaktır.

Yukarıda anılan mevzuat hükümlerince yapım işlerinin kesin kabul işlemlerinin zamanında yapılarak inşaatlarda oluşabilecek deformasyonların önüne geçilebilecek ve ortaya çıkabilecek riskler giderilecektir. Bu nedenle kesin kabul işlemlerinin yine anılan Şartname'deki usuller çerçevesinde zamanında yapılması gerekmektedir.

BULGU 9: Maden Sahalarına İlişkin Olarak Tahsil Edilen İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsat Harçlarından Ayrılacak Belediye Paylarının Aktarılmaması

Başkanlık tarafından tahsil edilen işyeri açma ve çalışma ruhsat harçlarından belediyelere gönderilmesi gereken payların ilgili belediyenin hesabına aktarılmadığı görülmüştür.

3213 sayılı Maden Kanunu'nun "Madencilik faaliyetlerinde izinler" başlıklı 7'nci maddesinde, maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı ruhsat sahasındaki tesisler için işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı tarafından verileceği ve ruhsatların verilmesi sırasında 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre belediyelerin tahsil ettiği işyeri açma izni harcının büyükşehir belediyesi olan illerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı tarafından tahsil edileceği belirtilmiştir.

Aynı maddenin devamında ise tahsil edilen bedelin %50'sinin ruhsatın bulunduğu bölgeyle sınırlı olarak altyapı yatırımlarında kullanılmak üzere, doğrudan ilgili ilçe veya ilçelerin Köylere Hizmet Götürme Birlikleri hesabına aktarılacağı, bu alanların belediyelerin mücavir alanı içerisinde kalması durumunda ise tahsil edilen harcın %50'sinin ilgili belediyenin hesabına aktarılacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri kapsamında yapılan incelemelerde, Başkanlık tarafından maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı ruhsat sahasındaki tesisler için son üç yılda 208.724,00 TL işyeri açma ve çalışma ruhsat harcı tahsil edilmesine karşılık ilgili belediyelere bu tutarın yüzde ellisinin aktarılmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, Başkanlık tarafından tahsil edilen işyeri açma ve çalışma ruhsat harçlarından hesaplanan tutarın ilgili belediyelerin hesabına aktarılması gerekmektedir.

BULGU 10: Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin Katkı Payları Takibinin Etkin Yapılmaması

Başkanlığa taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ilişkin katkı payı ödemekle yükümlü bazı ilçe belediyelerinin aylık bildirim ve ödemelerde bulunmadıkları görülmüştür.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun "Taşınmaz kültür varlıklarının onarımına yardım sağlanması ve katkı payı" başlıklı 12'nci maddesinde göre belediyelerin ve il özel idarelerin görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu uyarınca mükellefler adına tahakkuk eden emlak vergisinin %10'u nispetinde ayrıca taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payı tahakkuk ettirilerek tahsil olunanların tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde ödenmesi gerekmektedir. Aynı maddenin devamında ise tahsil ettikleri katkı payını yukarıda belirtilen süre içinde il özel idarelerine yatırmayan belediyelerden, bu katkı payları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edileceği belirtilmiştir.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un "Çeşitli hükümler" başlıklı 3'üncü maddesinde ise 2863 sayılı Kanun'u 12'nci maddesi kapsamında il özel idarelerince kullanılan haklar ve yetkiler ile yürütülen görevlerin, il özel idaresi bulunmayan illerde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığınca kullanılacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre yapılan incelemelerde; Başkanlık kayıtlarına göre sekiz ilçe belediyesi tarafından Başkanlığın hesabına yatırılması gereken 3.690.468,47 TL katkı payının tahsil edilmediği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, Başkanlık tarafından belediyeler nezdinde takip işlemlerinin başlatılması, ayrıca İller Bankası ile gerekli yazışmalar yapılmak suretiyle genel bütçe gelirlerinden söz konusu payların kesilerek Başkanlığa gönderilmesinin sağlanması gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>